Ευκαιρίες και όρια

Καινοτόμα μοντέλα χρηματοδότησης για τις δημόσιες βιβλιοθήκες

Σε εποχές ισχνών αγελάδων, οι δημόσιες βιβλιοθήκες αναγκάζονται να καταφύγουν σε επιπρόσθετες πηγές χρηματοδότησης, προκειμένου να μπορέσουν να συνεχίσουν να προσφέρουν ελκυστικές παροχές στο κοινό. Τα τελευταία χρόνια έχουν διατυπωθεί πολλές σχετικές ιδέες και προτάσεις που υπόσχονται επιτυχία στον τομέα αυτό. Παρόλα αυτά, η χαρά της πρωτοπορίας σκοντάφτει γρήγορα σε νομικούς περιορισμούς.

Οι εποχές είναι δύσκολες: Οι δημόσιοι προϋπολογισμοί είναι υπέρμετρα χρεωμένοι, οι Δήμοι και οι Κοινότητες περνούν μέρες λιτότητας κάνοντας οικονομία όπου είναι και δεν είναι εφικτό. Πολιτιστικοί φορείς, όπως Θέατρα, Όπερες, Αίθουσες Συναυλιών, Μουσεία και επομένως και Βιβλιοθήκες πλήττονται επανειλημμένως από αναγκαστικές περικοπές των πόρων τους. Εδώ και πολύ καιρό δεν μπορεί να μιλάει πλέον κανείς για ασφαλή προγραμματισμό. Μέσα σε όλα αυτά προστίθεται το γεγονός ότι οι εργασίες, στις οποίες καλείται να αντεπεξέλθει η βιβλιοθήκη, καθίστανται ολοένα και πιο πολυσύνθετες για την κοινωνία της πληροφορίας. Αυξανόμενη παροχή υπηρεσιών με ολοένα και λιγότερους πόρους;

BiblioKöln – η «μετοχή υποστήριξης»

Η Δημοτική Βιβλιοθήκη της Κολωνίας πωλεί από τον Δεκέμβριο του 2003 «μετοχές υποστήριξης» με σύνθημα: «Γίνετε κι εσείς αρωγοί του BiblioKöln». Με την απόκτηση της «μετοχής», οι πολίτες της Κολωνίας μπορούν να συνεισφέρουν, ώστε η Δημοτική Βιβλιοθήκη να μπορεί να συνεχίσει να υλοποιεί με συνέπεια τις σημαντικές εργασίες της στους τομείς της πληροφόρησης και της εκπαίδευσης. Η τιμή για μία «μετοχή υποστήριξης» κυμαίνεται από 10 ως 20.000 Ευρώ.

Φυσικά υπάρχει και για τους μετόχους ένα μέρισμα, το οποίο προσμετράται ανάλογα με την αξία της αγορασμένης μετοχής. Για καταβολή της τάξεως των 50 Ευρώ προσφέρεται μία δωρεάν συνδρομή ενός έτους, ενώ με την καταβολή άνω των 2.000 Ευρώ λαμβάνει κανείς την ιδιότητα του τιμητικού μέλους, με την οποία απαλλάσσεται από τα τέλη δανεισμού για 100 είδη για ένα έτος.

«Αγόρασέ με!»

Μια από τις πιο πρόσφατες πρωτοβουλίες της βιβλιοθήκης αποτελεί και το πρόγραμμα «Αγόρασέ με! Οι πολίτες αγοράζουν βιβλία για τους πολίτες», η οποία ήδη έχει αποκτήσει πληθώρα μιμητών σε ολόκληρη τη Γερμανία. Το πρόγραμμα ενθαρρύνει πολίτες της πόλης να δωρίσουν βιβλία στη βιβλιοθήκη. Όχι όμως οποιαδήποτε βιβλία, αλλά βιβλία, τα οποία έχουν επιλέξει ειδικοί συνεργάτες της βιβλιοθήκης, υπεύθυνοι για την επιλογή του συνολικού υλικού, δηλαδή βιβλία, τα οποία έχει ανάγκη η Δημοτική Βιβλιοθήκη προκειμένου να διατηρήσει επίκαιρη τη συλλογή της.

Σε πέντε βιβλιοπωλεία της Κολωνίας, τα οποία συμμετέχουν στο πρόγραμμα, οι πολίτες μπορούν να βρουν τα επιλεγμένα αυτά βιβλία – αναγνωρίσιμα από την ετικέτα: «Αγόρασέ με για τη Δημοτική Βιβλιοθήκη της Κολωνίας». Τα βιβλία μπορούν να αγοραστούν στα βιβλιοπωλεία. Επί τόπου το εκάστοτε βιβλίο σφραγίζεται με την ειδική ταυτότητα, στην οποία αναγράφεται το όνομα του δωρητή. Οι δωρητές λαμβάνουν μια βεβαίωση αγοράς

και μια απόδειξη δωρεάς –εάν το επιθυμούν– . Από την έναρξη του προγράμματος το φθινόπωρο του 2003 έχει γίνει δωρεά περίπου 2.000 βιβλίων.

Σταγόνα στον ωκεανό

Πρωτοβουλίες τέτοιου είδους αποτελούν κατά κύριο λόγο σημαντικά και αποδοτικά μέσα δημοσίων σχέσεων που ενισχύουν τη στενή σχέση μεταξύ των πολιτών της πόλης και της βιβλιοθήκης τους. Τέτοιες πρωτοβουλίες διεγείρουν την προσοχή και το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης και δίνουν στη βιβλιοθήκη τη δυνατότητα να έχει ζωντανή και σύγχρονη παρουσία. Συγκρινόμενα όμως με τους πόρους, οι οποίοι θα ήταν αναγκαίοι για την αποτροπή των περικοπών στους προϋπολογισμούς των βιβλιοθηκών μέσω των δημοσίων προϋπολογισμών, τα ποσά αυτά είναι σταγόνα στον ωκεανό.

Νομικά εμπόδια

Πολυάριθμες ιδέες, οι οποίες θα μπορούσαν να αποφέρουν κάτι περισσότερο από μια σταγόνα στον ωκεανό, σκοντάφτουν στις νομικές προϋποθέσεις. Από άποψης Φορολογικού Δικαίου, οι δημόσιες βιβλιοθήκες στη Γερμανία υφίστανται ασφυκτικούς περιορισμούς. Φοροαπαλλαγή υπάρχει μόνο για έσοδα ως 30.000 Ευρώ. Ό,τι υπερβαίνει αυτό το ποσό, φορολογείται με φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων και φόρο επιτηδεύματος, χωρίς όμως οι βιβλιοθήκες να μπορούν να δικαιολογήσουν φορολογικώς τα εκάστοτε έξοδά τους.

Οι προσπάθειες των βιβλιοθηκών για μεγαλύτερη οικονομική ανεξαρτησία παρεμποδίζονται παράλληλα και από ερωτήματα μη υγιούς ανταγωνισμού. Υπηρεσίες έρευνας, όπως για παράδειγμα αυτές προσφέρονται στη Δημοτική Βιβλιοθήκη της Κολωνίας – ως φορέας δημοσίου δικαίου – αντιμετωπίζονται όπως είναι φυσικό, με κριτικό πνεύμα από ιδιωτικές εταιρείες με παρεμφερείς προσφορές.

Ειδικά όμως στον τομέα της έρευνας θα μπορούσε να πει κανείς ότι εμπεριέχεται μια τεράστια αγορά για τις βιβλιοθήκες. Διάφορες εταιρείες έδειξαν ζωηρό ενδιαφέρον πλήρους εναπόθεσης του ενδοεπιχειρησιακού ερευνητικού τους έργου στα χέρια της Δημοτικής Βιβλιοθήκης της Κολωνίας. Μέχρις στιγμής εντούτοις, η υλοποίηση αυτών των ιδεών έχει σκοντάψει σε νομικά εμπόδια.

Ένα τελευταίο παράδειγμα: Η Δημοτική Βιβλιοθήκη της Κολωνίας συζητά αυτό τον καιρό με έναν μουσικό όμιλο και κατασκευαστή ηλεκτρονικών προϊόντων διασκέδασης σχετικά με δυνατότητες συνεργασίας. Σε αυτή την περίπτωση, η Βιβλιοθήκη θα αποτελούσε ένα είδος δοκιμαστηρίου για τον πιο σύγχρονο τεχνολογικό εξοπλισμό της εταιρείας. Σε τέτοιου είδους υλικές δωρεές δεν αναμένονται συνήθως δυσκολίες. Πιο περίπλοκη γίνεται η διαδικασία όμως, εάν πρέπει να υλοποιηθεί μια πιο αφηρημένη ιδέα: Η δημιουργία ενός σταθμού διαχείρισης διαθέσιμων ηλεκτρονικών εφαρμογών μέσα στη Βιβλιοθήκη, με δυνατότητα πρόσβασης των χρηστών στην τεράστια συλλογή μουσικών τίτλων του ομίλου.

Οι γερμανικές βιβλιοθήκες δεν πάσχουν από έλλειψη προγραμμάτων πρωτοποριακών μοντέλων χρηματοδότησης, αλλά από την έλλειψη του κατάλληλου νομικού πλαισίου, με τη βοήθεια του οποίου θα μπορέσουν να πραγματοποιηθούν οι διάφορες ιδέες και πρωτοβουλίες. Στο σημείο αυτό πρέπει να παρέμβει ο νομοθέτης δημιουργώντας τις επείγουσες και αναγκαίες προϋποθέσεις για μεγαλύτερη οικονομική ανεξαρτησία των βιβλιοθηκών. Για τον λόγο αυτό, ο Διευθυντής της Δημοτικής Βιβλιοθήκης της Κολωνίας,

Dr. Horst Neißer, αξιώνει την υιοθέτηση ενός μοντέλου-πλαισίου σε ευρωπαϊκό επίπεδο - για το μέλλον όλων των δημοσίων βιβλιοθηκών της Ε.Ε.

Dagmar Giersberg
Συντάκτρια και εκδότρια στη Βόννη

Μετάφραση: Καρολίνα Κολοκυθά

Copyright: Goethe-Institut, Online-Redaktion

Έχετε ερωτήματα σχετικά με αυτό το άρθρο; Γράψτε μας!
online-redaktion@goethe.de
Ιούνιος 2004